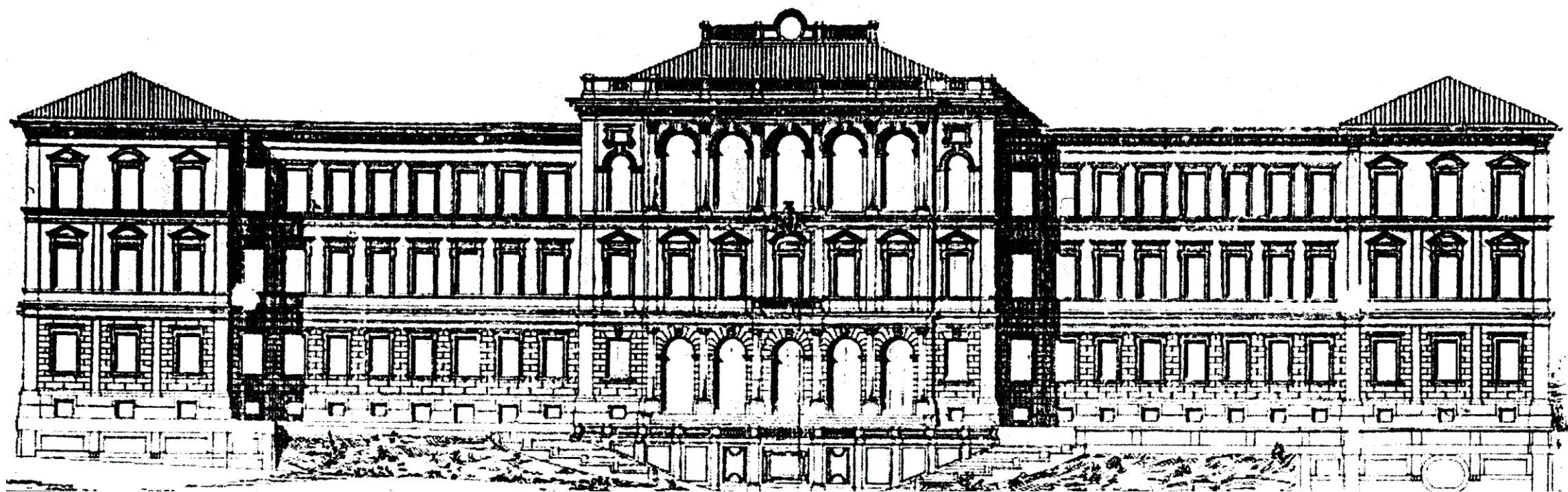

PRVA SUŠAČKA HRVATSKA GIMNAZIJA U RIJECI

1627 - 2007

1627 - 2007

PRVA SUŠAČKA HRVATSKA GIMNAZIJA (1627-2007)

MUZEJSKE ZBIRKE GIMNAZIJE

Prva sušačka hrvatska gimnazija u Rijeci ove godine obilježava značajnu obljetnicu svog postojanja i školstva na ovim prostorima 380 godina kontinuiranog djelovanja i obrazovanja te 111 godina preseljenja Gimnazije u novoizgrađenu zgradu na Sušaku, u koju se *Kraljevska velika gimnazija riječka* preselila koncem mjeseca ožujka 1896. godine i nastavila svoje djelovanje do današnjih dana.

O značenju i radu školske ustanove, s najdužom tradicijom u našem kraju i jednoj od najstarijih u ovom dijelu Europe, svojim djelovanjem govore generacije učenika i profesora među kojima je veliki broj znamenitih osoba iz kulturne, političke, znanstvene povijesti Hrvatske i srednje Europe. Bogatu 380. godišnju povijest Gimnazije pripovijedaju i o njoj svjedoči i vrijedna i raritetna školska baština zbirke knjiga, starih i unikatnih učila koje Gimnazija posjeduje, a danas i brižno čuva u svojim prostorima, te opsežan školski arhiv.

Stoga o 380 rođendanu Gimnazije otvaramo vrata škole muzeja, postavom *Muzejske zbirke gimnazije*, s namjerom da trajno svjedoči o tradiciji školstva i kulturi ovog podneblja, a istovremeno nađe i primjenu u modernoj nastavi.

Ravnateljica Prve sušačke hrvatske gimnazije u Rijeci, Đudita Franko, prof. Studeni, 2007.

GIMNAZIJSKA BAŠTINA

Riječka gimnazija sa svojim inventarom 1896. godine seli u novu palaču Gimnazije na Sušaku. No, inventar koji dolazi u novu zgradu treba smjestiti u prostor i novi adekvatni namještaj. Već pri arhitektonskom projektiranju zgrade od 1893. godine arhitekti Ludwig i Hülssner morali su misliti na prostor i novi namještaj prema potrebama gimnazije. Svojom poslovnom urednošću to su i ostvarili.

Uz kabinete nalaze se i ostave te veliki broj stilskih ormara iz drveta i stakla u koje su se smjestile stare zbirke fizike, kemije (geologije), biologije te knjižnice i arhive.

I danas u nastavnom procesu i školskoj svakodnevici vidljiv je taj namještaj, u njemu zbirke učila i drugog edukacijskog materijala, knjiga i dokumenata kako bi nas profesore i učenike podsjećao na generacije koje su protekle, na antikne zbirke, a danas školski muzej, ali i primjenu u modernoj nastavi, jednom riječju, na tradicijom postojanja stečenu jedinstvenu gimnazijsku baštinu.

Teodor de Canziani Jakšić, prof.

FIZIKALNA ZBIRKA

U Prvoj sušačkoj hrvatskoj gimnaziji u Rijeci nalazi se vrijedna Arhivska zbirka učila iz fizike, jedna od najstarijih u Hrvatskoj, a možda i na širem području. Nabavka uređaja i instrumenata za nastavu fizike kroz različita razdoblja postojanja Gimnazije bila uvjeovana istraživačkim usmjerenjem pojedinih profesora koji su opremali zbirku, ali je također i slijedila pojedina otkrića u fizici. Samo sedamnaest godina nakon što je Foucault (1851.g.) napravio pokus u Parizu, kao dokaz rotacije Zemlje oko svoje osi, zirka je dobila masivnu olovnu kuglu za Foucaultov pokus. Nakon objavljivanja Teslinih patenata u Zbirku su stigli instrumenti za pokuse s visokofrekventnim strujama, a zanimanje pojedinih profesora za elektricitet vidljiv je iz dobre opremljenosti uređajima iz tog područja.

U dokumentima škole o inventaru može se saznati kako i kada se popunjavala zbirka te o oštećenjima i nestanku učila. Najveći je broj učila nabavljen krajem 19. i početkom 20.st. Velik broj uređaja i instrumenata nestao je tijekom rata ili posuđivanjem drugim riječkim školama. Usprkos tome, naraštaji gimnazijskih profesora i učenika uspjeli su očuvati oko 500 starih učila za današnje korištenje te izlaganje javnosti na izložbama, poput masivne olovne kugle za Foucaultov pokus, spojenih posuda, Magdenburških polukugli, paraboličkih zrcala, vokalnog aparata po Konigu, sprave za lom svjetlosti u vodi, inklinatorija, Morseovog brzojava prijamnika, Wirmshurstovog stroja itd.

Osim s uređajima, profesori i učenici služili su se knjižnom građom i periodikom koje danas čine vrijedan fond Spomeničke knjižnice Prve sušačke hrvatske gimnazije u Rijeci. Knjige su izdavane u razdoblju od 16. stoljeća do sredine 20. stoljeća i pokrivaju područja prirodoslovlja, matematike, društvenih znanosti i medicine. Tu se nalazi više od sto knjiga iz fizike koje govore o raznovrsnosti i bogatstvu uzastupljenosti jezika, pisama i mjesta izdavanja.

Najstarija je knjiga *Aristoteles, Opera omnia, Parisus, 1618*. Pisana je grčkim i latinskim jezikom te grčkom alfabetom i latinicom. U njoj Aristotel piše o svom životu i radu, pa tako i o metafizici. Iz 18. stoljeća je knjiga Galilejevih djela *Galileo Galilei, Opere di Galileo Galilei divise in quattro tomi, tomo III., Padova, 1744*. Od četiri toma sačuvana su prva tri. Pisane su latinicom na talijanskom jeziku. Iz 19. stoljeća su knjige pisane goticom na njemačkom jeziku (*August Kunzek, Lehrbuch der Meteorologie, wien, 1850.*; *Joh. Müller, Lehrbuch der Physik und Meteorologie, Braunschweig, 1853.*; *Franz Arago, Populäre Astronomie, Leipzig, 1865.*), knjige pisane latinicom na njemačkom jeziku (*W. Eisenlohr, Lehrbuch der Physik zum Gebrauche bei Vorlesungen und zum Selbstrununterrichte, Stuttgart, 1852.*; *S. Šubić, Lehrbuch der Physik für Ober-Gymnasien und Ober-Realschulen, Pest, 1861.*; *J.H. Mädler, Der Wunderbau des Weltalls oder Populäre Astronomie, Berlin, 1867.*) te knjige na hrvatskom i srodnim jezicima (*A. Baumgartner, Počela siloslovja, Beč, 1854.*; *Gjuro Kralj, Toplina i njezini pojavi, Zagreb, 1871.*).

Uz Spomeničku knjižnicu, temelje naše gimnazijske baštine čini i Arhiv. Arhivska građa nam može podastrijeti imena profesora i čuvara pojedinih zbirki te vrijeme, cijenu i mjesto nastanka pojedinog učila, knjige ili udžbenika iz svih predmeta, pa tako i iz fizike. Ujedno, preko matičnih knjiga i Izvješća možemo spoznati vrijeme početka učenja i nastavni program fizike onog doba te znamenite profesore i učenike, kasnije prirodoslovce.

Mirjana Zovko, prof., Mr.sc. Nataša Erceg